

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Факултет организационих наука

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Подобност теме и кандидата Дејане Кресовић за израду докторске дисертације

Одлуком Наставно-научног већа Факултета организационих наука-Универзитета у Београду 05-01 бр. 3/87-22 од 11.09.2025. године именовани смо за чланове Комисије за преглед и одбрану приступног рада и оцену научне заснованости теме докторске дисертације кандидата **Дејане Кресовић** под насловом:

„Развој модела за унапређење контроле квалитета ревизије применом генеративне вештачке интелигенције”

На основу материјала приложеног уз Захтев кандидата, Комисија подноси следећи

РЕФЕРАТ

1. Подаци о кандидату

1.1. Биографски подаци

Дејана Кресовић је рођена 05.08.1994. године у Книну, Хрватска. Дипломирала је на Факултету организационих наука у Београду, на смеру Менаџмент, одбраном завршног рада на тему „Имплементација Big Data концепта у здравству“, 2020. године. Након тога уписује Мастер академске студије уписује на Економском факултету у Београду, на модулу Рачуноводство, ревизија и пословне финансије. Мастер рад на тему „Специфична питања финансијског извештавања о нематеријалној имовини“ је одбранила у 2022. години. Докторске студије на смеру Електронско пословање на Факултету организационих наука уписује 2023. године. Тренутно је студент друге године докторских студија. Положио је свих шест, програмом предвиђених, испита на докторским студијама са просечном оценом 10.

Од 2020. године запослена је у Комисије за хартије од вредности у Сектору контроле квалитета ревизије, као контролор квалитета ревизије. Поседује лиценцу овлашћеног ревизора и интерног ревизора.

Претходно радно искуство у периоду од 2015. до 2018. остварила је у Ауто-мото савезу Србије у Сектору финансија и рачуноводства.

1.2. Стечено научноистраживачко искуство

У наставку ће бити приказане научноистраживачке активности кандидата. Оне обухватају радове објављене на конференцијама и у часописима, од године уписа докторских студија и преглед положених испита.

Током досадашњег рада Дејана Кресовић је објавила више радова у земљи и иностранству и учествовао на више међународних и домаћих скупова и конференција.

Зборници међународних научних скупова - M30

1. **Kresović, D., Vukmirović, D., & Čomić, T.** (2025). Audit firms in the age of AI and Gen AI: Workforce transformation and industry trends. In Proceedings of the Annual Conference on Challenges of Contemporary Higher Education (ACCHE) (pp. 1323–1327). Kopaonik, Serbia. Retrieved from https://acche.rs/ACCHE_2025/radovi/law/201.pdf, **M33**;
2. Čomić, T., Vukmirović, D., & **Kresović, D.** (2025). Integrating generative AI into higher education: From prohibition to promotion. In P. Tanović (Ed.), Book of Proceedings of the International Conference ACCHE 2025: Annual Conference on Challenges of Contemporary Higher Education (pp. 1081–1086). The Higher Education Technical School of Professional Studies in Novi Sad. Retrieved from https://acche.rs/ACCHE_2025/radovi/philosophy/167.pdf, **M33**;
3. **Kresović, D., & Vukmirović, D.** (2025). Harnessing Artificial Intelligence for Smart City Development: A Governance Perspective in Republic of Serbia. U J. L. Reis, L. M. Gomes, Z. Bogdanović, & J. P. M. dos Santos (Ur.), Marketing and Smart Technologies: Proceedings of ICMarTech 2024, Volume 1 (Vol. 438, str. 401–416). Springer Nature Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-96-3077-6_24, **M33**;
4. **Kresović, D., Vukmirović, D., & Bolbotinović, Ž.** (2024). THE IMPACT OF GENAI ON THE LABOR MARKET: MICRO TRANSFORMATION LEVEL. U Zbornik radova XIX međunarodnog simpozijuma SymOrg 2024: Otključavanje skrivenih potencijala organizacije kroz spajanje ljudi i digitalnog (str. 917–921). Zlatibor, Srbija: Univerzitet u Beogradu, Fakultet organizacionih nauka. ISBN: 978-86-7680-464-1, **M33**;
5. **Kresović, D., Vukmirović, D., & Popovac, R.** (2024). INNOVATIVE APPROACH TO LEARNING: CHATGPT CASE STUDY. U Zbornik radova XIX međunarodnog simpozijuma SymOrg 2024: Otključavanje skrivenih potencijala organizacije kroz spajanje ljudi i digitalnog (str. 911–916). Zlatibor, Srbija: Univerzitet u Beogradu, Fakultet organizacionih nauka. ISBN: 978-86-7680-464-1, **M33**;
6. Lončar, M., **Kresović, D., Bolbotinović, Ž., Radojičić, S., Krstić, A., & Vukmirović, J.** (2023). Outcome-based business models in the agricultural sector. U Proceedings of the 3rd E-business technologies conference (EBT) (str. 152–158). Beograd, Srbija: University of Belgrade, Faculty of Organizational Sciences. ISBN: 978-86-7680-427-6, **M33**;
7. Radojičić, S., **Kresović, D., Bolbotinović, Ž., Dragović, N., Krstić, A., & Vukmirović, D.** (2023). E-government divide – Case study Serbia. U Proceedings of the 3rd E-business technologies conference (EBT) (str. 44–49). Beograd, Srbija: University of Belgrade, Faculty of Organizational Sciences. ISBN: 978-86-7680-427-6, **M33**;

Радови објављени у научним часописима националног значаја - M50

1. Vukmirović, D. V., & Kresović, D. S. (2024). Трансформациони потенцијал генеративне вештачке интелигенције. Напредак: Часопис за политичку теорију и праксу, V(2), 29–42. Beograd: Фондација „За српски народ и државу" и Институт за политичке студије. doi: 10.5937/napredak5-52069, **M53**;

Зборници националних научних скупова - M60

1. **Kresović, D.**, Milićević, U., Popovac, R., & Vukmirović, D. (2024). Razvoj finansijske sigurnosti: Primena Generativne veštačke inteligencije u borbi protiv pranja novca. U Zbornik radova 30. Nacionalne konferencije u oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija YU INFO 2024 (str. 197–202). Kopaonik. ISBN: 978-86-85525-31-5, **M63**;
2. Vukmirović, D., **Kresović, D.**, Krstić, A., & Milićević, U. (2023). Funkcija prompt inženjeringa u generativnoj veštačkoj inteligenciji. U Zbornik radova XIV Skupa privrednika i naučnika SPIN'23: Digitalni i zeleni razvoj privrede (str. 153–158). Beograd, Srbija: Univerzitet u Beogradu, Fakultet organizacionih nauka. ISBN 978-86-7680-446-7, **M63**;
3. Vukmirović, D., **Kresović, D.**, Krstić, A., & Milićević, U. (2023). ChatGPT – Izazov savremenog poslovanja. U Zbornik radova XIV Skupa privrednika i naučnika SPIN'23: Digitalni i zeleni razvoj privrede (str. 147–152). Beograd, Srbija: Univerzitet u Beogradu, Fakultet organizacionih nauka. ISBN 978-86-7680-446-7, **M63**;
4. **Kresović, D.**, Popovac, R., Radojičić, S., Stanojević, N., Vukmirović, D., & Krstić, A. (2023). Digitalno pismeno stanovištvo kao osnova razvoja e-uprave – primer Republike Srbije. U Zbornik radova 29. IKT konferencije "YU INFO 2023" (str. 189–193). Kopaonik, Srbija: Informaciono društvo Srbije. ISBN: 978-86-85525-29-2, **M63**;
5. Popovac, R., **Kresović, D.**, Bolbotinović, Ž., Lončar, M., Vukmirović, D., & Krstić, A. (2023). Izazovi HR analitike u malim i srednjim preduzećima. U Zbornik radova 29. IKT konferencije "YU INFO 2023" (str. 194–197). Kopaonik, Srbija: Informaciono društvo Srbije. ISBN: 978-86-85525-29-2, **M63**.

Следи списак положених предмета на докторским студијама са оценама и ЕСПБ бодовима:

Називи предмета	Оцена	ЕСПБ
Методологија научно-истраживачког рада у техничко-технолошким наукама	10 (десет)	10
Електронско пословање - одабрана поглавља	10 (десет)	10
Електронско образовање - одабрана поглавља	10 (десет)	10
Интелигентно управљање подацима у електронском пословању	10 (десет)	10
Интернет маркетинг и друштвени медији - одабрана поглавља	10 (десет)	10
Виртуелна и проширена реалност	10 (десет)	10
Менаџмент електронског пословања - одабрана поглавља	10 (десет)	10
Blockchain у електронском пословању - одабрана поглавља	10 (десет)	10
Big data и пословна интелигенција у електронском пословању	10 (десет)	10

Кандидат, Дејана С. Кресовић, је дана 24.09.2025. године успешно одбранила приступни рад за израду докторске дисертације под називом „Развој модела за унапређење контроле квалитета ревизије применом генеративне вештачке интелигенције”.

1.3. Оцена подобности кандидата за рад на предложеној теми

Узимајући у обзир:

- **Резултате остварене током досадашњег образовања:** Кандидаткиња Дејана С. Кресовић је дипломирала на Факултету организационих наука (смер Менаџмент), а мастер академске студије завршила је на Економском факултету (модул Рачуноводство, ревизија и пословне финансије). Тренутно је студент друге године докторских студија на смеру **Електронско пословање** на Факултету организационих наука, где је положила свих шест предвиђених испита са просечном оценом 10.
- **Резултате истраживања:** Кандидаткиња је аутор и коаутор бројних научних радова фокусираних на **генеративну вештачку интелигенцију (ГенВИ)**, укључујући њену примену у ревизији, образовању, на тржишту рада и у борби против прања новца.
- **Радно искуство:** Запослена је у **Комисији за хартије од вредности (КХОВ)** у Сектору контроле квалитета ревизије, као **контролор квалитета ревизије**. Поседује лиценцу **овлашћеног ревизора и интерног ревизора**.

Закључује се да је Дејана С. Кресовић у потпуности квалификована и припремљена да тему докторске дисертације самостално истражује. Њено **специјализовано радно искуство у регулаторном надзору ревизије**, у комбинацији са **напредним академским знањем из електронског пословања и ГенВИ технологија**, представља јединствену основу за развој и емпиријску валидацију предложеног модела

2. Предмет и циљ истраживања

2.1. Предмет, проблем и актуелност истраживања

Контрола квалитета ревизије представља један од стубова система финансијског извештавања, осигуравајући да ревизорски извештаји буду усклађени са професионалним стандардима и релевантном регулативом. У пракси, процес контроле квалитета, заједно са ефективним надзором од стране тела корпоративног управљања као што је Одбор за ревизију (Hermanson et al., 2024), има за циљ да идентификује, коригује и спрече пропусте у ревизији, како би се очувало поверење инвеститора, регулатора и шире јавности (Francis, 2011).

Међутим, савремено пословно окружење карактеришу експоненцијални раст обима података (Big Data), појава комплексних финансијских инструмената и све већи захтеви за транспарентношћу. У таквим условима, традиционалне методе контроле, засноване на ручној анализи и узорковању, показују ограничења у погледу обима, брзине и објективности, што у литератури препознаје потребу за ефикасном дигитализацијом као одговором на постојеће организационе изазове (Naser et al., 2024). Овај проблем је посебно изражен у оквиру екстерне контроле коју спроводе регулатори, али и унутар интерних система контроле квалитета ревизорских друштава. Cao, Chychyla, & Stewart (2015) .

Развој генеративне вештачке интелигенције (ГенВИ) и архитектура великих језичких модела (LLM) отворио је могућност за аутоматизацију и унапређење многих процедура контроле квалитета. Ове технологије, уз примену техника машинског и дубоког учења, омогућавају анализу целокупних скупова података, препознавање образаца и аномалија, анализу наративних делова финансијских извештаја и чак аутоматско генерисање нацрта ревизорских извештаја (Eulerich & Wood, 2023 ; Bhaskar et al., 2024)

Иако постоје појединачна истраживања о примени вештачке интелигенције у ревизији, која разматрају како користи, тако и недостатке ове технологије (Otero & Agu, 2025), интеграција ГенВИ у систем контроле квалитета ревизије, нарочито у контексту Републике Србије, до сада није била предмет систематског научног проучавања. Ово истраживање има за циљ да попуни ту празнину, кроз развој модела који обједињује најбоље праксе међународних стандарда и специфичности домаћег тржишта.

2.2. Предмет и циљ истраживања

Предмет истраживања јесте анализа, моделовање и евалуација примене технологија ГенВИ у систему контроле квалитета ревизије. Истраживање је усмерено на двоструки аспект контроле квалитета ревизије: екстерну контролу, коју спроводи Комисија за хартије од вредности (КХОВ) као кључни регулатор тржишта ревизије у Републици Србији, и интерну контролу квалитета унутар друштава за ревизију. Централни проблем који се разматра јесте испитивање могућности, домета и изазова интеграције ГенВИ алата у постојеће методологије контроле квалитета ревизије. У савременом пословном окружењу, које карактерише експоненцијални раст обима и сложености података (Big Data), традиционалне методе контроле засноване на узорковању и мануелним процедурама постају све мање ефикасне. Наиме, вештачка интелигенција омогућава анализу читаве популације података уместо само узорака, при чему АИ алати могу брзо да претраже огромне скупове података, идентификују шаблоне и аномалије и тиме усмере пажњу ревизора на критична подручја. ГенВИ, са својом способношћу обраде природног језика, анализе великих количина неструктурираних података, идентификације суптилних аномалија и чак аутоматизације појединих аспеката извештавања (нпр. генерисање нацрта извештаја сумирањем налаза), представља технолошку парадигму са великим потенцијалом да трансформише процес ревизије и контроле њеног квалитета.

Примарни циљ истраживања јесте развој и верификација јединственог модела за примену ГенВИ који интегрише и унапређује како екстерни регулаторни надзор, тако и интерне контролне поступке у ревизорским друштвима, чиме се повећава укупна ефикасност, објективност и свеобухватност контроле квалитета ревизије у Републици Србији. Очекује се да такав модел унапреди и екстерни регулаторни надзор и интерне контролне поступке у ревизорским друштвима. Модел ће обухватити како процедуре за унапређење регулаторног надзора, тако и смернице за имплементацију ГенВИ алата унутар друштава за ревизију, уз прилагођавање специфичностима домаћег тржишта и регулативе.

Да би се остварио постављени циљ, истраживање ће обухватити следеће задатке:

1. Систематска анализа постојећих законских и регулаторних оквира за контролу квалитета ревизије у Републици Србији, уз упоредну анализу са међународном праксом.
2. Идентификација и анализа кључних фаза и процедура у процесу ревизије које су погодне за примену и интеграцију модела ГенВИ.
3. Моделовање архитектуре система за примену ГенВИ у процесу ревизије – посебно у идентификацији ризика, провери усклађености ревизорских ангажмана са Међународним стандардима ревизије (МСР) и евалуацији ревизорских доказа.
4. Пројектовање и тестирање специфичних ГенВИ апликација у ревизији (нпр. алата за анализу наративних делова финансијских извештаја, проверу конзистентности и комплетности ревизорске документације, или идентификацију индикатора који упућују на потребу за мишљењем са резервом или негативним мишљењем).

5. Анализа етичких изазова, ризика приватности података и дефинисање неопходних предуслова (инфраструктура, обука кадра) за успешну имплементацију ГенВИ у ревизорској професији.
6. Формулисање препорука за унапређење регулаторног оквира и методологија контроле квалитета, ради ефикаснијег усвајања нових технологија у ревизији.

Почетна листа библиографских извора који ће се користити приликом израде докторске дисертације:

- [1] Adelakun, B. O., Antwi, B. O., Fatogun, D. T., & Olaiya, O. P. (2024). Enhancing audit accuracy: The role of AI in detecting financial anomalies and fraud. *Finance & Accounting Research Journal*, 6(6), 1049-1068.
- [2] Al-Omush, A., Almasarwah, A., & Al-Wreikat, A. (2025). Artificial intelligence in financial auditing: redefining accuracy and transparency in assurance services. *EDPACS*, 70(6), 1-20.
- [3] Anica-Popa, I. F., Vrîncianu, M., Anica-Popa, L. E., Cişmaşu, I. D., & Tudor, C. G. (2024). Framework for integrating generative AI in developing competencies for accounting and audit professionals. *Electronics*, 13(13), 2621.
- [4] Baaske, B. N., Eulerich, M., & Wood, D. A. (2024). Improving Audit Quality with Data Analytic Visualizations: The Importance of Spatial Abilities and Feedback in Anomaly Identification. *Accounting Horizons*, 1-13
- [5] Banh, L., & Strobel, G. (2023). Generative artificial intelligence. *Electronic Markets*, 33(1), 63.
- [6] Beerbaum, D. (2023). Generative Artificial Intelligence (GAI) with Chat GPT for Accounting—a business case. Available at SSRN 4385651.
- [7] Beheshti, A., Yang, J., Sheng, Q. Z., Benatallah, B., Casati, F., Dustdar, S., ... & Xue, S. (2023, July). ProcessGPT: transforming business process management with generative artificial intelligence. In *2023 IEEE international conference on web services (ICWS)* (pp. 731-739). IEEE.
- [8] Bell, T. B., Causholli, M., & Knechel, W. R. (2015). Audit firm tenure, non-audit services, and internal assessments of audit quality. *Journal of accounting research*, 53(3), 461-509.
- [9] Bhaskar, L. S., Jones, A. K., & Kadous, K. (2024). An Investigation into How Generative AI Can Improve Auditors' Decisions. Available at SSRN 5042792.
- [10] Cao, M., Chychyla, R., & Stewart, T. (2015). Big data analytics in financial statement audits. *Accounting horizons*, 29(2), 423-429
- [11] Casper, S., Ezell, C., Siegmann, C., Kolt, N., Curtis, T. L., Bucknall, B., ... & Hadfield-Menell, D. (2024, June). Black-box access is insufficient for rigorous ai audits. In *Proceedings of the 2024 ACM Conference on Fairness, Accountability, and Transparency* (pp. 2254-2272).
- [12] Chen, Y., Wu, Z., & Yan, H. (2022). A full population auditing method based on machine learning. *Sustainability*, 14(24), 17008.
- [13] Cooper, G. (2023). Examining science education in ChatGPT: An exploratory study of generative artificial intelligence. *Journal of science education and technology*, 32(3), 444-452.
- [14] DeFond, M., & Zhang, J. (2014). A review of archival auditing research. *Journal of accounting and economics*, 58(2-3), 275-326.
- [15] Eisekovits, N., Johnson, W. C., & Markelevich, A. (2025). Should accountants be afraid of AI? Risks and opportunities of incorporating artificial intelligence into accounting and auditing. *Accounting Horizons*, 39(2), 117-123.
- [16] Emmett, S., Eulerich, M., Lipinski, E., Prien, N., & Wood, D. A. (2025). Leveraging ChatGPT for enhancing the internal audit process—a real-world example from Uniper, a large multinational company. *Accounting Horizons*, 39(2), 125-135.
- [17] Emsley, R. (2023). ChatGPT: these are not hallucinations—they're fabrications and falsifications. *Schizophrenia*, 9(1), 52.

- [18] Eulerich, M., & Wood, D. A. (2023). A demonstration of how ChatGPT can be used in the internal auditing process. Available at SSRN 4519583.
- [19] Eulerich, M., Sanatizadeh, A., Vakilzadeh, H., & Wood, D. A. (2024). Is it all hype? ChatGPT's performance and disruptive potential in the accounting and auditing industries. *Review of Accounting Studies*, 29(3), 2318-2349.
- [20] European Parliament and Council. (2014a). Directive 2014/56/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 amending Directive 2006/43/EC on statutory audits of annual accounts and consolidated accounts. *Official Journal of the European Union*, L 158/196.
- [21] European Parliament and Council. (2014b). Regulation (EU) No 537/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on specific requirements regarding statutory audit of public-interest entities. *Official Journal of the European Union*, L 158/77.
- [22] Francis, J. R. (2011). A framework for understanding and researching audit quality. *Auditing: A journal of practice & theory*, 30(2), 125-152
- [23] Gordon, A. D., Negreanu, C., Cambronero, J., Chakravarthy, R., Drosos, I., Fang, H., ... & Zorn, B. (2023). Co-audit: tools to help humans double-check AI-generated content. *arXiv preprint arXiv:2310.01297*.
- [24] Goto, M. (2023). Anticipatory innovation of professional services: The case of auditing and artificial intelligence. *Research Policy*, 52(8), 104828.
- [25] Gu, H., Schreyer, M., Moffitt, K., & Vasarhelyi, M. (2024). Artificial intelligence co-piloted auditing. *International Journal of Accounting Information Systems*, 54, 100698.
- [26] Hamzah, P., Yeba, E., Maithy, S. P., & Poetra, G. B. (2024). Opportunities and Challenges in Integrating Artificial Intelligence into Financial Auditing. *Journal of Economic Education and Entrepreneurship Studies*, 5(4), 591-600.
- [27] Hao, R., Hu, L., Qi, W., Wu, Q., Zhang, Y., & Nie, L. (2025). Chatllm network: More brains, more intelligence. *AI Open*, 6, 45-52.
- [28] He, C., Li, C. K., Monroe, G. S., & Si, Y. (2021). Diversity of signing auditors and audit quality. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 40(3), 27-52.
- [29] Hermanson, D. R., Hurley, P. J., & Obermire, K. M. (2024). Audit committee research: Where do we stand, and where do we go from here?. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 43(3), 165-185.
- [30] Hermanson, S., Parlier, J., & Popova, V. (2025). Beyond reliance: Internal auditors' perceptions of their relationships with external auditors. *Current Issues in Auditing*, 19(1), F25-F35.
- [31] International Auditing and Assurance Standards Board (IAASBb). (2020, December). International Standard on Quality Management 2 (ISQM 2): Engagement quality reviews. International Federation of Accountants.
- [32] International Auditing and Assurance Standards Board (IAASBa). (2020, December). International Standard on Quality Management 1 (ISQM 1): Quality management for firms that perform audits or reviews of financial statements, or other assurance or related services engagements. International Federation of Accountants.
- [33] International Auditing and Assurance Standards Board. (2009a). International Standard on Auditing 320 (Revised and Redrafted): Materiality in Planning and Performing an Audit. International Federation of Accountants.
- [34] International Auditing and Assurance Standards Board. (2017). Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements, 2016–2017 (српски превод, званично усвојен у „Службеном гласнику РС“, бр. 100/2018). International Federation of Accountants. https://mfin.gov.rs/upload/media/p39KBw_60167398daa58.pdf.
- [35] International Auditing and Assurance Standards Board. (2019). International Standard on Auditing 315 (Revised 2019): Identifying and Assessing the Risks of Material Misstatement. International Federation of Accountants.

- [36] International Auditing and Assurance Standards Board. (IAASBc). International Standard on Auditing 220: Quality Control for an Audit of Financial Statements (srpski prevod, zvanično usvojen u „Službenom glasniku RS“, br. 100/2018). International Federation of Accountants. https://mfin.gov.rs/upload/media/p39KBw_60167398daa58.pdf
- [37] Kokina, J., Blanchette, S., Davenport, T. H., & Pachamanova, D. (2025). Challenges and opportunities for artificial intelligence in auditing: Evidence from the field. *International Journal of Accounting Information Systems*, 56, 100734.
- [38] Leocádio, D., Malheiro, L., & Reis, J. (2024). Artificial intelligence in auditing: A conceptual framework for auditing practices. *Administrative Sciences*, 14(10), 238.
- [39] Li, H., & Vasarhelyi, M. A. (2024). Applying large language models in accounting: A comparative analysis of different methodologies and off-the-shelf examples. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 21(2), 133-152.
- [40] Lim, W. M., Gunasekara, A., Pallant, J. L., Pallant, J. I., & Pechenkina, E. (2023). Generative AI and the future of education: Ragnarök or reformation? A paradoxical perspective from management educators. *The international journal of management education*, 21(2), 100790.
- [41] Liu, Y., Huang, J., Li, Y., Wang, D., & Xiao, B. (2024). Generative AI model privacy: a survey. *Artificial Intelligence Review*, 58(1), 33.
- [42] Lund, B. D., Wang, T., Mannuru, N. R., Nie, B., Shimray, S., & Wang, Z. (2023). ChatGPT and a new academic reality: Artificial Intelligence-written research papers and the ethics of the large language models in scholarly publishing. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 74(5), 570-581.
- [43] Macnamara, B. N., Berber, I., Çavuşoğlu, M. C., Krupinski, E. A., Nallapareddy, N., Nelson, N. E., ... & Ray, S. (2024). Does using artificial intelligence assistance accelerate skill decay and hinder skill development without performers' awareness?. *Cognitive Research: Principles and Implications*, 9(1), 46.
- [44] Mökander, J., Schuett, J., Kirk, H. R., & Floridi, L. (2024). Auditing large language models: a three-layered approach. *AI and Ethics*, 4(4), 1085-1115.
- [45] Munoko, I., Brown-Liburd, H. L., & Vasarhelyi, M. (2020). The ethical implications of using artificial intelligence in auditing. *Journal of business ethics*, 167(2), 209-234.
- [46] Nacer, M., Hafsa, L., El Gharbaoui, O., Abderrahim, B., & Ibtissam, A. (2024). Proposal for a conceptual model on the role of digitalization in improving external audit quality. *Pakistan Journal Of Life And Social Sciences (PJLSS)*, 22(22 (2)), 3650-3658.
- [47] Nadella, G. S., Addula, S. R., Yadulla, A. R., Sajja, G. S., Meesala, M., Maturi, M. H., ... & Gonaygunta, H. (2025). Generative AI-Enhanced Cybersecurity Framework for Enterprise Data Privacy Management. *Computers*, 14(2), 55.
- [48] Nazer, L. H., Zatarah, R., Waldrip, S., Ke, J. X. C., Moukheiber, M., Khanna, A. K., ... & Mathur, P. (2023). Bias in artificial intelligence algorithms and recommendations for mitigation. *PLOS digital health*, 2(6), e0000278.
- [49] Nelson, M. W. (2009). A model and literature review of professional skepticism in auditing. *Auditing: a journal of practice & theory*, 28(2), 1-34.
- [50] Noordin, N. A., Hussainey, K., & Hayek, A. F. (2022). The use of artificial intelligence and audit quality: An analysis from the perspectives of external auditors in the UAE. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(8), 339.
- [51] Ooi, K. B., Tan, G. W. H., Al-Emran, M., Al-Sharafi, M. A., Capatina, A., Chakraborty, A., ... & Wong, L. W. (2025). The potential of generative artificial intelligence across disciplines: Perspectives and future directions. *Journal of Computer Information Systems*, 65(1), 76-107.
- [52] Otero, A. R., & Agu, M. (2025). Benefits and Drawbacks of Incorporating ChatGPT in Financial Audits. *Current Issues in Auditing*, 1-8.
- [53] Ratten, V., & Jones, P. (2023). Generative artificial intelligence (ChatGPT): Implications for management educators. *The International Journal of Management Education*, 21(3), 100857.

- [54] Republika Srbija. (2019). Zakon o reviziji („Službeni glasnik RS“, br. 73/2019). Ministarstvo finansija Republike Srbije. <https://mfin.gov.rs/sr/propisi-1/-zakon-o-reviziji-službeni-glasnik-rs-br-732019-1>.
- [55] Shahriar, S., Lund, B. D., Mannuru, N. R., Arshad, M. A., Hayawi, K., Bevara, R. V. K., ... & Batool, L. (2024). Putting gpt-4o to the sword: A comprehensive evaluation of language, vision, speech, and multimodal proficiency. *Applied Sciences*, 14(17), 7782.
- [56] Team, G., Georgiev, P., Lei, V. I., Burnell, R., Bai, L., Gulati, A., ... & Batsaikhan, B. O. (2024). Gemini 1.5: Unlocking multimodal understanding across millions of tokens of context. arXiv preprint arXiv:2403.05530.
- [57] Vasarhelyi, M. A., Moffitt, K. C., Stewart, T., & Sunderland, D. (2023). Large language models: An emerging technology in accounting. *Journal of emerging technologies in accounting*, 20(2), 1-10.
- [58] Vaswani, A., Shazeer, N., Parmar, N., Uszkoreit, J., Jones, L., Gomez, A. N., ... & Polosukhin, I. (2017). Attention is all you need. *Advances in neural information processing systems*, 30.
- [59] Villegas-Ch, W., & García-Ortiz, J. (2023). Toward a comprehensive framework for ensuring security and privacy in artificial intelligence. *Electronics*, 12(18), 3786.
- [60] Vukmirović, D., & Jovanović-Milenković, M. (2025). Generativna veštačka inteligencija: Principi i primena u savremenom poslovanju. Fakultet organizacionih nauka. ISBN:978-86-7680-486-3.
- [61] Wach, K., Duong, C. D., Ejdy, J., Kazlauskaitė, R., Korzynski, P., Mazurek, G., ... & Ziemba, E. (2023). The dark side of generative artificial intelligence: A critical analysis of controversies and risks of ChatGPT. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 11(2), 7-30.
- [62] Weidinger, L., Uesato, J., Rauh, M., Griffin, C., Huang, P. S., Mellor, J., ... & Gabriel, I. (2022, June). Taxonomy of risks posed by language models. In *Proceedings of the 2022 ACM conference on fairness, accountability, and transparency* (pp. 214-229).
- [63] West, P., Lu, X., Dziri, N., Brahman, F., Li, L., Hwang, J. D., ... & Choi, Y. (2023). The Generative AI paradox: "What it can create, it may not understand". arXiv preprint arXiv:2311.00059.
- [64] Zhong, C., & Goel, S. (2024). Transparent AI in Auditing through Explainable AI. *Current Issues in Auditing*, 18(2), A1-A14.

3. Полазне хипотезе

Главна хипотеза (**H**) која ће бити предмет научне верификације у оквиру истраживања гласи: **Имплементација модела заснованог на ГенВИ унапређује перформансе система контроле квалитета ревизије.** Конкретно, очекује се да примена ГенВИ доведе до повећања објективности и ефикасности контролних поступака, смањења ризика од пропуста у ревизији и јачања поверења корисника у поузданост ревизорских извештаја.

На основу предмета истраживања, формулисане су следеће посебне хипотезе:

- **H1:** Примена ГенВИ у процесу екстерне контроле квалитета (коју спроводи регулаторно тело) значајно побољшава прецизност и ефикасност у уочавању пропуста и недостатака у појединачним ревизорским ангажманима.
- **H2:** Интеграција ГенВИ у интерне системе контроле квалитета унутар друштава за ревизију омогућава објективнији и континуирани мониторинг ревизорских процеса, чиме се унапређује укупан квалитет услуга ревизије.

Даљом разрадом наведених посебних хипотеза, формулисане су и појединачне хипотезе које се односе на кључне чиниоце предмета истраживања:

- **H1.1:** ГенВИ модели обучени на релевантним подацима прецизније идентификују недоследности и потенцијалне грешке у ревизорским извештајима у поређењу са традиционалним мануелним методама контроле квалитета.
- **H1.2:** Аутоматизација рутинских процедура контроле помоћу ГенВИ алата значајно скраћује време потребно за спровођење контроле квалитета, омогућавајући контролорима да усмере пажњу на високоризична и комплексна подручја ревизије.
- **H1.3:** Анализом наративних и финансијских података, ГенВИ може ефикасно идентификовати индикаторе који указују на основ за издавање ревизорских мишљења са резервом или негативних мишљења, као и на постојање проблема у пословању који захтевају скретање пажње (нпр. проблеми принципа континуитета пословања – going concern).
- **H2.1:** Континуирани ГенВИ мониторинг ревизорске документације у реалном времену доприноси раном уочавању одступања од прописане методологије и професионалних стандарда унутар ревизорског друштва.
- **H2.2:** ГенВИ модели се могу користити за симулацију различитих ревизорских сценарија, чиме се унапређује процес обуке ревизора и побољшава њихова способност процене ризика у ревизији.

4. Научне методе истраживања

При изради овог истраживања примењиваће се више комплементарних научних метода. Од општих научних метода биће коришћене следеће:

- Аналитичко-дедуктивна метода биће коришћена за анализу теоријских поставки, релевантних Међународних стандарда ревизије (МСР) и Међународних стандарда управљања квалитетом (ИСКМ), законске регулативе и постојеће стручне литературе.
- Метода моделовања: приликом концептуалног осмишљавања и практичног развоја модела примене ГенВИ у контроли квалитета ревизије.
- Компаративна метода: за упоредну анализу ефикасности и резултата традиционалних приступа контроли квалитета насупрот приступа заснованог на ГенВИ алатима.
- Синтетичка метода: за интеграцију теоријских сазнања и емпиријских резултата у јединствен модел и извођење закључака истраживања.

Од посебних научних метода користиће се:

- Студија случаја (Case Study): дубинска анализа примене развијеног ГенВИ модела на одабраним (анонимизованим) практичним ревизорским ангажманима, ради илустрације функционисања модела у реалним околностима.
- Квалитативна анализа садржаја: за обраду наративних података из ревизорске документације и извештаја (нпр. анализу текстуалних образложења у ревизорским извештајима) у потрази за обрасцима и одступањима.
- Експериментални метод са контролном групом: у оквиру експерименталног дела истраживања биће извршена евалуација развијеног ГенВИ модела. Модел ће бити тестиран на анонимизованом сету података из стварних ревизорских ангажмана, при чему ће се резултати које модел оствари (нпр. број и врста идентификованих грешака, време потребно за анализу) поредити са резултатима добијеним традиционалним поступцима контроле квалитета које ће паралелно спроводити контролна група стручњака.
- Статистичке методе: за обраду и анализу података прикупљених током експеримента, као и за тестирање постављених хипотеза (нпр. тестирање значајности разлика у учинку између ГенВИ модела и традиционалне контроле).

Истраживање ће имати изразито интердисциплинарни карактер, јер обједињује сазнања из више научних области: рачунарства (вештачка интелигенција, машинско и дубоко учење, обрада података), ревизије и рачуноводства, менаџмента, статистике и пословне етике.

5. Очекивани научни допринос

Очекује се да резултати истраживања пружи значајан допринос и на научном и на практичном плану.

Научни допринос рада огледаће се у следећем:

- Развој новог модела интеграције ГенВИ у контролу квалитета ревизије: предлагање оригиналног концептуелног модела примене ГенВИ у процес контроле квалитета ревизије, прилагођеног регулаторним и тржишним специфичностима Републике Србије.
- Систематизација знања о могућностима и изазовима примене ГенВИ у ревизији: детаљна анализа потенцијала, ограничења и ризика имплементације ГенВИ технологије у ревизорску праксу, чиме ће се допунити постојећи фонд знања у овој актуелној области.
- Дефинисање метрика за оцену перформанси ГенВИ у ревизији: формулисање модела метрика и индикатора на основу којих се може мерити учинак и утицај ГенВИ алата на квалитет и ефикасност ревизорског процеса и контроле квалитета. Ово укључује развој начина да се квантитативно процене побољшања које ВИ доноси у односу на традиционалне приступе.

Стручни доприноси

Ови доприноси су намењени директном унапређењу рада регулатора (Комисије за хартије од вредности) и ревизорских друштава.

- Методолошки прелазак на континуирани надзор: Израда методолошког оквира за КХОВ, који омогућава прелазак са периодичних, ретроспективних инспекција на модел проактивног и континуираног надзора над ревизорском делатношћу.
- Интелигентна приоритизација надзора: Развој алата за динамичко профилисање ризика и предиктивну аналитику, што омогућава регулатору да ресурсе ефикасно усмери на ангажмане и друштва са највећим ризиком.
- Систематска идентификација слабости: Омогућавање агрегиране анализе налаза, чиме се откривају понављајући системски обрасци пропуста на нивоу целе професије, што је основа за креирање циљаних регулаторних упутстава.
- Смернице за интерно управљање квалитетом (ISQM): Израда практичних смерница и најбољих пракси за ревизорска друштва у погледу усвајања и управљања ГенВИ алатима у оквиру њихових интерних система контроле квалитета.
- Повећање ефикасности ревизорског процеса: Смернице за примену ГенВИ модела по фазама ревизије (планирање, тестирање, извештавање) ради аутоматизације рутинских задатака (нпр. генерисање нацрта радних папира и извештаја).
- Дефинисање метрика за ВИ: Дефинисање модела метрика и индикатора на основу којих се може мерити учинак и утицај ГенВИ алата на квалитет и ефикасност контролних процедура.

Друштвени доприноси

Ови доприноси имају шири утицај на јавност, инвеститоре, тржиште капитала и образовни систем:

- Повећање поверења у финансијско извештавање: Директни допринос јачању поверења јавности и инвеститора у поузданост финансијских извештаја и интегритет ревизорске професије, јер квалитетнија ревизија подржава стабилност тржишта капитала.
- Иновација у едукацији кадрова: Резултати истраживања служе као основа за унапређење програма едукације будућих ревизора и контролора квалитета, припремајући професију за изазове дигитализованог пословног окружења.
- Успостављање етичког и безбедносног оквира: Анализа етичких изазова и ризика приватности података, што води ка формулисању препорука за унапређење законског и регулаторног оквира ради безбедне и одговорне примене ВИ у ревизији.
- Континуирана методолошка еволуција и управљање знањем: Успостављање механизма за ширу преношење знања и најбољих пракси, чиме се превазилази недостатак системског учења на нивоу целокупне професије.

7. План истраживања и структура рада

План истраживања докторске дисертације приказан је у следећој табели:

ФАЗА	Кључни задатак	Методе / технике / стандарди
1. Анализа постојећег стања	• Прикупљање и преглед релевантне литературе о контроли квалитета ревизије и применама ВИ • Анализа домаћег и међународног регулаторног оквира (ISA, ISQM, Закон о ревизији РС)	• Систематски преглед литературе • Аналитичко-дедуктивни приступ
2. Дефинисање концептуалног оквира	• Идентификација кључних елемената потенцијалног ГенВИ решења (улазни подаци, обрада, излаз) • Усклађивање са потребама екстерне и интерне контроле квалитета	• Метод моделовања (дијаграми процеса или блок-шеме) • Компаративна анализа постојећих пракси
3. Развој методолошког плана	• Детаљно описивање начина прикупљања података • Одређивање показатеља успешности	• Планирање истраживања (research design) • Усклађивање са етичким смерницама

4. Прикупљање података	- Обезбеђивање приступа анонимизованим ревизорским досијеима - Сакупљање додатних квалитативних увида од експерта (контролора и ревизора)	- Документарна анализа - Полуструктурисани интервјуи
5. Израда илустративног прототипа / пилот-алата	Креирање алата (или сценарија) за тестирање концепта примене ГенВИ у идентификацији пропуста	- Прототиповање(proof-of-concept) - Основне технике обраде текста (NLP) или употреба постојећег алата
6. Тестирање и евалуација	- Поређење резултата пилот-алата са традиционалним контролним поступцима - Бележење времена и тачности налаза	- Студија случаја - Основна дескриптивна и инференцијална статистика
7. Анализа резултата	- Интерпретација прикупљених података у односу на постављене хипотезе - Идентификација предности, ограничења и могућих побољшања	- Синтетичка метода - Компаративна анализа
8. Закључак и препоруке	- Сумирање налаза и верификација хипотеза - Предлог регулаторних и практичних мера за будућу примену ГенВИ у ревизији	- Анализа и синтеза - Формулисање смерница за будућа истраживања

ФАЗА	МЕСЕЦ											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	*	*										
2		*	*									
3			*	*	*							
4				*	*	*						
5					*	*	*					
6						*	*	*	*			
7							*	*	*	*		
8								*	*	*	*	*

Оквирно, структуру докторске дисертације сачињаваће следећа поглавља:

1. Увод

1.1. Предмет, проблем и актуелност истраживања

1.2. Предмет и циљ истраживања

1.3. Полазне хипотезе рада

1.4. Методологија истраживања

1.5. Структура и организација рада

2. Контрола квалитета ревизије – регулаторни и организациони оквир

2.1. Институционални и регулаторни оквир контроле квалитета ревизије

2.2. Практични изазови у систему контроле квалитета ревизије

2.3. Концептуални оквир генеративне вештачке интелигенције

2.4. Генеративна вештачка интелигенција у контроли квалитета ревизије

3. Модели примене ГенВИ у контроли квалитета ревизије

3.1. Модели примене из угла регулатора – континуирани надзор

3.2. Модели примене из угла регулатора – контрола друштава за ревизију и ревизора

3.3. Модели примене из угла ревизорских друштава – ревизорски процес

3.4. Модели примене из угла ревизорских друштава – интерна подршка и развој

4. Развој модела за примену ГенВИ у контроли квалитета ревизије

4.1. Архитектура модела

4.2. Примена ГенВИ у фази планирања ревизије и процене ризика

4.3. Примена ГенВИ у фази тестирања и прикупљања ревизорских доказа

4.4. Примена ГенВИ у фази извештавања и формулисања ревизорског мишљења

5. Имплементација и експериментална верификација модела

5.1. Дефинисање експерименталног окружења и скупа података за тестирање модела

5.2. Пројектовање и имплементација прототипа система заснованог на предложеном ГенВИ моделу

5.3. Студија случаја: примена модела на одабраним ревизорским ангажманима (анализа резултата на конкретним примерима)

5.4. Квантитативна и квалитативна анализа постигнутих резултата модела

5.5. Компаративна анализа перформанси ГенВИ модела и традиционалних метода контроле квалитета ревизије

6. Етички, регулаторни и практични аспекти имплементације

6.1. Етичке дилеме и изазови: приватност података, одговорност и транспарентност алгоритама, могућност пристрасности ГенВИ алата

6.2. Препоруке за унапређење законског и регулаторног оквира ради подстицања безбедне примене ВИ у ревизији

6.3. Практични изазови и критични фактори успеха при имплементацији ГенВИ технологија у ревизорским друштвима

7. Научни и стручни доприноси

7.1. Научни доприноси

7.2. Стручни доприноси

7.3. Друштвени допринос

8. Будућа истраживања

8.1. Препоруке за даља истраживања

8.2. Потенцијални правци развоја

9. Закључак

9.1. Сажетак најважнијих резултата истраживања и провера остварења постављених хипотеза

9.2. Практичне препоруке

9.3. Завршни коментар

ЛИТЕРАТУРА

7. Закључак и предлог

Из изложеног се може закључити да кандидат Дејана С. Кресовић испуњава све услове предвиђене Законом о високом образовању за одобрење израде докторске дисертације под насловом **„Развој модела за унапређење контроле квалитета ревизије применом генеративне вештачке интелигенције“**.

Кандидаткиња поседује неопходна знања из области електронског пословања, као и **висок ниво стручности у домену контроле квалитета ревизије**. Истовремено, показала је академску продуктивност у области Генеративне вештачке интелигенције

Тема припада ужој научној области Електронско пословање, мултидисциплинарна је и изузетно актуелна. Добијени резултати могу допринети **унапређењу регулаторног надзора и интерних система контроле квалитета** ревизорских друштава у Републици Србији. Развијени модел, који се базира на принципу **„human-in-the-loop“**, има практичну примену у јачању **ефикасности, објективности и доследности** контролних поступака.

На основу свега наведеног, комисија предлаже Наставно-научном већу да прихвати предложену тему и одобри израду пријављене докторске дисертације. За ментора докторске дисертације предлаже се др Драган Вукмировић, ред. проф. Факултета организационих наука у Београду.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

др Драган Вукмировић, редовни професор, Универзитет у Београду- Факултет организационих наука

др Маријана Деспотовић-Зракић, редовни професор, Универзитет у Београду Факултет организационих наука

др Снежана Кнежевић, редовни професор, Универзитет у Београду-Факултет организационих наука

др Саша Лазаревић, редовни професор, Универзитет у Београду-Факултет организационих наука

др Саша Милић, начни саветник, Електротехнички институт Никола Тесла у Београду

Београд, 08.10.2025.